

2010-10-27
Roger Pyddoke

Orsaker till dödsolyckor i svensk klättring 1980-2010

Under 2010 har fyra personer omkommit i stora berg: en svensk på K2, en svensk på Kebnekaise, samt två finländare som förolyckades på Kebnekaise. År 2010 är därför ett av de värsta åren avseende dödsolyckor i berg i Sverige. Det kan föranleda en liten tillbakablick i Säkerhetskommitténs annaler.

Säkerhetskommittén har incidentrapporter som sträcker sig tillbaka till början av 1980-talet. Av naturliga skäl har dödsolyckorna i bergsterräng och klättring tidigt tilldragit sig ett större intresse.

Jag har funnit 29 omkomna under perioden 1980-2010, vid 26 olika olyckor. Alla dödsolyckor som involverar svenska klättrare eller personer som är på tur i fjällen i Sverige har tagits med. Avgränsningen är långt ifrån självklar men detta är vad vi har.

Här kommer en sammanställning

Huvudorsak	Stora berg	Småklippor	Summa
Laviner och isras	5	0	5
Firning	2	3	5
Förstemansfall	1	3	4
Snubbling och utglidning*	5	1	6
Hängdriva	3	0	3
Fall i glaciärspricka	2	0	2
Isfallskollaps	1	0	1
Stenslag	2	0	2
Okänd	1	0	1
Summa	22	7	29

* En av dessa (på K2) föregicks av hjärnödem som troligen var den utlösande orsaken.

Notera också att fyra av dödsolyckorna i stora berg inträffat på berg över 5000 m och att ytterligare sex av de ovan uppräknade inträffat på olika höjd utomlands. Den viktigaste iakttagelsen är att de flesta av dessa dödsolyckor (22 av 29) har skett i stora berg.

Många (11 av 18) av olyckorna i stora berg är förknippade med snö och is. Förstemansfall och firning är inte bara bland de tre mest frekventa orsakerna till skador (se artikel i Bergsport och rapport på Säkerhetskommitténs hemsida). De är också bland de tre mest frekventa orsakerna till dödsolyckor. I små berg står de för 6 av 7 dödsolyckor.

Min bedömning är att många av dessa olyckor hade kunnat undvikas med bättre färdigheter. I synnerhet bedömer jag att många svenska klättrares lavinkunskaper ofta är bristfälliga.